

Napközbeni átutalás: Gyakori kérdések és definíciók

Célközönség: mindenki, aki a téma iránt érdeklődik, tehát magán személy, vállalati szakember, média, de akár banki szakember is

Tervezett megjelenítés: több lépcsős, először a fejezetcímek, utána egy kattintásra az adott fejezethez kapcsolódó kérdések, majd egy kérdésre kattintva a válasz, pl. mint http://www.pszaf.hu/intezmenyeknek/fogyasztovedelem/Fogyasztovedelmi_kapcsolattartoknak, ebből adódóan az egyes válaszokban előfordulhatnak ismétlések.

Tartalom

1.1. Mit jelent a napközbeni átutalás bevezetése? Miért volt szükség a napközbeni átutalás bevezetésére?.....	3
1.2. Milyen előnyöket kínál a napközbeni átutalás bevezetése az ügyfeleknek?.....	4
1.3. Milyen ügylet típusokra terjed ki a napközbeni elszámolás?	4
1.4. Mi számít elektronikus benyújtásnak?	4
1.5. Az összes elektronikus átutalási megbízás napközben fog teljesülni?	4
1.6. Beszédésekre kiterjed-e a „4 órás szabály”?	5
1.7. A belföldi deviza átutalásokra is vonatkozik az új „4 órás szabály”?	5
2. Gyorsaság, benyújtási/teljesítési határidők	5
2.1. Mit jelent a „4 órás szabály”?	5
2.2. Mikor tekinthető a pénzforgalmi szolgáltató által befogadottnak az átutalási megbízás? .	6
2.3. Mit jelent a „4 órás” szabály a kedvezményezett ügyfél szempontjából?.....	6
2.4. Hány elszámolási ciklus lesz?	6
2.5. Lesz-e országosan egységes benyújtási határidő az egyes elszámolási ciklusokba az ügyfelek által indítható tételeknél?	6
2.6. Hogyan kell értelmezni a „4 órás szabály”-t, ha az átutalási megbízás az adott pénzforgalmi szolgáltató által meghatározott végső benyújtási határidő után érkezett be?	7
2.7. Mi történik az ügyfél által fedezethiányosan benyújtott tételekkel?	7
2.8. Benyújtható-e terhelési nap megjelölésével átutalási megbízás?.....	7
2.9. Mikorra várható az első és az utolsó ciklusban beérkező tételek jóváírása	8
3. Bővített adattartalom	8
3.1. Mit jelent a bővített adattartalom?	8

3.2. Milyen ügylettípusoknál lesz elérhető a bővített adattartalom?	8
3.3. MI a HCT szabvány, és hol kötelező annak használata?.....	8
3.4. Van-e országosan egységes szabály az adattartalom meghatározására?.....	9
3.5. Használható-e továbbra is az átutalási megbízások megadásánál a megszokott 3x 8-as vagy 2x 8-as pénzforgalmi jelzőszám?	9
3.6. Lesz-e szabvány a tranzakció egyedi tétel azonosítójára (hasonlóan a postai befizetés-azonosítóhoz)	9
3.7. Használhatók-e a magyar karakterek az üzenetekben a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál?	9
4. Technikai részletek	9
4.1. Mit kell figyelembe venni kezdő és záró időpontként a kamat számításánál?	9
4.2. Megszűnik-e a VIBER?.....	10
4.3. Megmarad-e a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer?	10
4.4. Ki dönt arról, hogy egy papíralapú átutalási megbízás melyik rendszerben teljesül?	10
4.5. A rendszeres (állandó) átutalások melyik rendszerben kezelendők?	10
4.6. Mi a napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási módja?.....	10
5. Nemzetközi kitekintés	11
5.1. Hány országban működik már napközbeni átutalás?.....	11
5.2. Hol van 7x24 órás-rendszerben működő napközbeni átutalás Európában?	11
5.3. Hol van Európában valós idejű elszámolás a kisértékű pénzforgalomban?.....	11
5.4. Mennyire használják az SCT-t az euroövezetben?.....	11
6. Előkészületek a napközbeni elszámolás hazai bevezetésére	11
6.1. Kik vesznek részt a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésében?.....	11
6.2. Miért szükséges széleskörű együttműködés a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésére?.....	11
6.3. Hogyan és mikor indult el a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése?.....	12
6.4. Mik voltak a főbb mérföldkövek a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése során?	12
6.5. Miért kellett az MNB-nek szabályozni?	13
6.6. Hogy halad a projekt megvalósítása?.....	13
6.7. Mi van még hátra a napközbeni átutalási rendszer beindításáig?.....	13
6.8. Mikor lesz lehetőség a beszédések és a mostani körből kimaradó átutalások napközbeni elszámolására?	13
7. Definíciók	14
1. Átutaló (fizető fél):.....	14

2.	Átutalás:.....	14
3.	BBAN (Belföldi bankszámlaszám) pénzforgalmi jelzőszám:	14
4.	Benyújtás Határideje:.....	14
5.	BIC:.....	14
6.	BKR: A.....	14
7.	címzett (kedvezményezett).....	14
8.	Elszámolásforgalom:	14
9.	FIFO:.....	14
10.	IBAN (International Bank Account Number, nemzetközi bankszámlaszám):.....	14
11.	ISO 20022 UNIFI szabvány:	14
12.	fizetési megbízás:.....	14
13.	fizetési művelet:.....	15
14.	fizetési számla:	15
15.	fizető fél (átutaló):	15
16.	GIRO Zrt.	15
17.	HCT:	15
18.	kedvezményezett (címzett).....	15
19.	munkanap:	15
20.	munkanap záró időpontja:	15
21.	papíralapú fizetési megbízás:.....	15
22.	pénzforgalmi szolgáltató:.....	15
23.	SCT (SEPA credit transfer):.....	15
24.	SEPA (Single Euro Payment Area, Egységes eurofizetési övezet).....	15
25.	sorba állítás:.....	15
26.	terhelési nap:	15
27.	ügyfél:.....	15
28.	VIBER:	15
29.	Vissza műveletek:	15

A napközbeni átutalás lényege, előnye, hatóköre

1.1. Mit jelent a napközbeni átutalás bevezetése? Miért volt szükség a napközbeni átutalás bevezetésére?

Két pénzforgalmi szolgáltató (bank, takarékszövetkezet, hitelszövetkezet) ügyfelei közötti átutalás jelenleg csak a következő munkanapon érkezik meg a kedvezményezetthez, ha a banki benyújtási határidőn belül kezdeményezik az átutalást. 2012. július 1-jétől az elektronikus úton (interneten, elektronikus banki IG2 GYIK v1

rendszeren vagy telefonon keresztül, de nem faxon) az aznapi teljesítésre meghirdetett benyújtási határidőn belül benyújtott belföldi forint átutalási megbízás még aznap teljesül. Azaz: a megszokotthoz képest egy munkanappal rövidebb lesz a belföldi forint átutalás teljesítési ideje.

1.2. Milyen előnyöket kínál a napközbeni átutalás bevezetése az ügyfeleknek?

Az egyik előny az, hogy felgyorsul azon elektronikus úton kezdeményezett belföldi forint átutalások lebonyolítása, amelyeket más pénzforgalmi szolgáltatónál (banknál, takarékszövetkezetnél, hitelszövetkezetnél) vezetett számla javára indítanak. Ennek köszönhetően elegendő lesz az ilyen elektronikus átutalásokat a fizetési kötelezettség esedékességének napján (a pénzforgalmi szolgáltató által meghirdetett benyújtási határidőt figyelembe véve) elindítani, vagyis a fizető fél egy nappal tovább használhatja a pénzét.

A másik előny az, hogy valamennyi elektronikus egyedi forint átutalásnál lehetőség lesz az eddiginél több adat közlésére és fogadására. Ez elsősorban a vállalati ügyfeleknek kedvező, hiszen lehetőséget ad a különböző vállalatirányítási rendszerek és a pénzforgalmi szolgáltatók számlavezető rendszerei közötti automatikus kommunikáció fejlesztésére és bővítésére, továbbá az átutalással lebonyolódó pénzforgalom végponttól végpontig (ügyféltől ügyfélig) terjedő automatizált feldolgozására. Ezek az adatközlések alkalmazkodnak az európai (ún. SEPA) szabványokhoz, így segítve a nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező vállalatokat.

1.3. Milyen ügylettípusokra terjed ki a napközbeni elszámolás?

A rendeleti úton kötelezővé tett napközbeni átutalás (lásd a „4 órás” szabályt) minden olyan, a fizető fél (átutaló) által elektronikusan indított és forintban történő, különböző pénznemek közötti átváltást (konverziót) nem igénylő belföldi forint átutalásra kiterjed, amelyeknél mind a fizető fél (átutaló), mind a kedvezményezett (címezett) pénzforgalmi szolgáltatója (bankja, takarékszövetkezete, hitelszövetkezete) Magyarországon nyújt pénzforgalmi szolgáltatást. A lehetséges átutalási típusok: egyszeri átutalási megbízás, csoportos átutalási megbízás, rendszeres (állandó) átutalási megbízás.

Ezen túlmenően minden pénzforgalmi szolgáltató maga dönti el, hogy egyes, nem elektronikusan benyújtott átutalási megbízásokra is kiterjeszti-e a napközbeni átutalás lehetőségét.

1.4. Mi számít elektronikus benyújtásnak?

Az interneten, az elektronikus banki rendszeren benyújtott megbízás vagy telefonon megadott rendelkezés számít elektronikus benyújtásnak. (A faxon benyújtott megbízás viszont papíralapú megbízásnak minősül.)

1.5. Az összes elektronikus átutalási megbízás napközben fog teljesülni?

A fizető fél (átutaló) által az aznapi teljesítésre meghirdetett benyújtási határidőn belül, elektronikus úton benyújtott összes átutalási megbízás minden esetben napközben kerül teljesítésre. Az adott pénzforgalmi szolgáltató aznapi teljesítésre meghatározott határidő után (jellemzően kb. 15.30-16.00 óra után, de ez pénzforgalmi szolgáltatóként változhat) beadott megbízások esetében másnap reggel teljesülnek a tételek.

1.6. Beszedésekre kiterjed-e a „4 órás szabály”?

A „4 órás szabály” egyelőre nem terjed ki egyetlen beszedési fajtára sem, ezért a csoportos beszedések, a felhatalmazó levélen alapuló beszedések, a váltóbeszedések, a csekkbeszedések, a határidős beszedések és az okmányos beszedések esetében a teljesítési határidők nem változnak.

1.7. A belföldi deviza átutalásokra is vonatkozik az új „4 órás szabály”?

Az új „4 órás szabály” csak a belföldi forint átutalásokra vonatkozik, vagyis a belföldi deviza átutalásoknál, ill. a külföldi forint átutalásoknál továbbra is a régi szabály az érvényes.

2. GYORSASÁG, BENYÚJTÁSI/TELJESÍTÉSI HATÁRIDŐK

2.1. Mit jelent a „4 órás szabály”?

Az MNB rendelete¹ szerinti úgynevezett „4 órás szabály”-nak megfelelően a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójának (bankjának, takarékszövetkezetének, hitelszövetkezetének) 2012. július 1-jétől azt kell biztosítania, hogy az ügyfelei által az ún. tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak alatt (a végső benyújtási határidőig) elektronikus úton indított belföldi forint átutalás a befogadástól számított 4 órán belül eljusson a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához. A 4 óra tehát az átutalások - a kedvezményezett ügyfél pénzforgalmi szolgáltatójához történő - fentiek szerinti teljesítésének maximális idejét jelenti, az átlagos átutalási idő (alapesetben) várhatóan ennél kevesebb lesz.

A „4 órás szabály” a fizetési megbízást elszámoló belföldi fizetési rendszerhez közvetlenül kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatókra, az ún. klíringtagokra² vonatkozik.

A belföldi fizetési rendszerhez csak közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók (jellemzően a takarékszövetkezetek egy része és szakosított hitelintézetek) esetében az előírt legfeljebb 4 órás teljesítési határidő 2 órával meghosszabbodik.

¹ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 17. §-a, ahogy azt a 15/2010 (X.12) MNB rendelet módosítja.

² Jegyzékük itt található http://www.giro.hu/elszamosforgalom_kliringtagok.php

A „4 órás szabály” (illetve a belföldi fizetési rendszerhez közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók esetében a 6 órás szabály) betartása az indító pénzforgalmi szolgáltató felelőssége. Ennek alapján az indító pénzforgalmi szolgáltató köteles gondoskodni arról, hogy legfeljebb 4 (illetve a belföldi fizetési rendszerhez közvetve kapcsolódó pénzforgalmi szolgáltatók esetében legfeljebb 6) óra teljen el attól kezdve, hogy az indító pénzforgalmi szolgáltató befogadta az átutalási megbízást addig, amíg az átutalás összege a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának MNB-nél vezetett számláján jóváíródik.

A kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatónak (pl. banknak) a kedvezményezett fizetési számláján "haladéktalanul" kell jóváírni az összeget – ennek az időigénye azonban már kívül esik az indító pénzforgalmi szolgáltató felelősségi körén.

2.2. Mikor tekinthető a pénzforgalmi szolgáltató által befogadottnak az átutalási megbízás?

A pénzforgalmi szolgáltató az átutalási megbízást akkor fogadja be, ha az átutalási megbízás a teljesítéshez szükséges valamennyi adatot tartalmazza, és a megbízás a fizetési számla felett rendelkezni jogosult személytől (személyektől) származik, valamint ha a pénzügyi fedezet rendelkezésre áll, azaz megtörténik a fizető fél (átutaló) fizetési számlájának a megterhelése vagy legalábbis a fedezet elkülönítése.

2.3. Mit jelent a „4 órás” szabály a kedvezményezett ügyfél szempontjából?

Az MNB rendeletének rendelkezése³ garantálja, hogy a „4 órás szabály” szerint (lásd fent) a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójához (bankjához, takarékszövetkezetéhez, hitelszövetkezetéhez) megérkezett pénz haladéktalanul a kedvezményezett rendelkezésére álljon.

2.4. Hány elszámolási ciklus lesz?

A „4 órás szabály” alá eső tételek esetén - 2012. július 1-jétől naponta 5 elszámolási ciklus lesz, amelyek 8:30-tól 16:30-ig 2 óránként kezdődnek. A jegybank várakozása az, hogy hosszabb távon az elszámolási ciklusok száma tovább fog növekedni, és a bevezetési 2 óránkénti elszámolás helyett rövidebb időközönként lesz majd napközbeni elszámolás.

Ezen kívül a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer megmarad minden olyan tranzakció elszámolására, amelyre nem vonatkozik a „4 órás szabály”.

2.5. Lesz-e országosan egységes benyújtási határidő az egyes elszámolási ciklusokba az ügyfelek által indítható tételeknél?

Nem lesz országosan egységes benyújtási határidő (cut-off time) Ezt minden pénzforgalmi szolgáltató (bank, takarékszövetkezet, hitelszövetkezet) maga határozhatja meg figyelemmel egyrészt arra, hogy a

³ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 21. §-a.

GIRO Zrt. milyen határidőt szab meg, másrészt arra, hogy az adott pénzforgalmi szolgáltatónak mennyi időre van szüksége a hozzá beérkező átutalási megbízások feldolgozására. A benyújtási határidőt tekintve tehát kisebb eltérések várhatóak a pénzforgalmi szolgáltatók között. Az MNB – a PSZÁF-fal együttműködve – nyilvánosságra hozza a pénzforgalmi szolgáltatónkénti benyújtási határidőket, és folyamatosan aktualizálja majd azokat.

A tárgynapi teljesítésre szóló tételek befogadása a reggeli órától várhatóan legkésőbb 16 óráig történik.

2.6. Hogyan kell értelmezni a „4 órás szabály”-t, ha az átutalási megbízás az adott pénzforgalmi szolgáltató által meghatározott végső benyújtási határidő után érkezett be?

Abban az esetben, ha az átutalási megbízás a fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójához (bankjához, takarékszövetkezetéhez, hitelszövetkezetéhez) a tárgynapi teljesítésre meghatározott végső benyújtási határidő után érkezik be, a pénzforgalmi szolgáltatónak a következő munkanapon kell biztosítania a „4 órás szabály”-nak való megfelelést. A legfeljebb 4 órán belüli teljesítési határidő attól az időponttól számítódik, amikor a pénzforgalmi szolgáltató az átutalási megbízást befogadta. Az utolsó napi befogadás időpontja a pénzforgalmi szolgáltató feldolgozási rendszerétől függően különböző lehet.

2.7. Mi történik az ügyfél által fedezethiányosan benyújtott tételekkel?

A fedezethiány miatt nem teljesíthető átutalási megbízásokat a pénzforgalmi szolgáltató (bank, takarékszövetkezet, hitelszövetkezet) a számlatulajdonossal történt megállapodástól (Szerződés, Üzletszabályzat, Általános Szerződési Feltételek) függően sorba állítja vagy sorba állítás hiányában legkésőbb a következő munkanapon visszautasítja. A sorba állítás időtartama az átutalási megbízás átvételét követő munkanapon kezdődik, hossza a számlatulajdonossal történt megállapodás függvénye, de legfeljebb 35 naptári nap lehet.

Ha sorba állításra kerül sor, akkor a legfeljebb 4 órás teljesítési határidő azon időponttól számítódik, amikor - a beadási határidőt figyelembe véve - a fizető fél (átutaló) fizetési számlájára elegendő fedezet érkezik az átutalási megbízás teljesítéséhez. Ha a sorba állítás időtartama eredménytelenül telt el, a pénzforgalmi szolgáltató a még mindig fedezetlen átutalási megbízást visszautasítja.

2.8. Benyújtható-e terhelési nap megjelölésével átutalási megbízás?

Az ügyfelek az eddigiekhez hasonlóan terhelési nap megjelölésével is beadhatnak átutalási megbízásokat.

A legfeljebb 4 órán belüli teljesítési határidő attól az időponttól számítódik, amikor megtörténik az átutalás teljesítéséhez szükséges összeggel a fizető fél (átutaló) fizetési számlájának a megterhelése vagy legalábbis a fedezet elkülönítése. Ennek időpontja a pénzforgalmi szolgáltató (bank, takarékszövetkezet, hitelszövetkezet) feldolgozási rendszerétől függően különböző lehet.

Ha a pénzforgalmi szolgáltató a fizető fél (átutaló) fizetési számláján a terhelést vagy a fedezet elkülönítését csak a nyitva tartás alatt tudja elvégezni, akkor erre a terhelési napon nyitáskor kerül sor, a legfeljebb 4 órás teljesítési határidőt ekkortól kell számítani.

Ha a fizető fél (átutaló) által megadott terhelési nap a pénzforgalmi szolgáltató szempontjából nem minősül munkanapnak, a következő munkanapot kell terhelési napnak tekinteni.

2.9. Mikorra várható az első és az utolsó ciklusban beérkező tételek jóváírása

Az esetek túlnyomó többségében arra lehet számítani, hogy az első ciklusban beérkező tételek jóváírása 10 óra körül, az utolsóké 18 óra körül megtörténik. Ugyanakkor nem zárható ki, hogy lehetnek olyan napok, amikor kivételesen sok megbízást kell feldolgozni, akkor ezek az időpontok valamivel későbbre tolódnak.

3. BŐVÍTETT ADATATTARTALOM

3.1. Mit jelent a bővített adattartalom?

A SEPA⁴ átutalási (SCT) szabványhoz hasonló adattartalom bevezetésének köszönhetően az eddig is használt mezők (kezdeményező, címzett neve, közlemény rovat) jelentősen meghosszabbodnak, és ezen túlmenően is nagyszámú, opcionális használatú mezőkkel bővíthet az átutalási megbízások és a bankszámlakivonat adattartalma. Lehetőség nyílik pl. a végső kedvezményezett, az eredeti megbízó/fizető fél megadására is, ami biztosítja a más nevében, illetve a más javára történő átutalások kezdeményezését, illetve fogadását is.

3.2. Milyen ügylettípusoknál lesz elérhető a bővített adattartalom?

A bővített adattartalom nemcsak azoknál az elektronikusan megadott forint átutalási megbízásoknál lesz használható, amit az ügyfelek olyan fizetési számlák javára indítanak, amit más pénzforgalmi szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek) vezetnek, hanem azoknál is, amit olyan fizetési számlák javára indítanak, amit a saját pénzforgalmi szolgáltatójuk vezet. Ugyanakkor a csoportos átutalásnál egyelőre nem lesz használható a bővített adattartalom.

3.3. MI a HCT szabvány, és hol kötelező annak használata?

A HCT az UNIFI (ISO 20022) XML formátumú SEPA átutalási (SCT) szabvány kibővítve magyar sajátosságokkal: devizanem HUF, nullától eltérő fillér érték használata tilos, a számlaszámok nemzeti része megfelel a magyar előírásoknak. A HCT szabvány használata egyelőre csak a bankközi térben kötelező,

⁴ SEPA: Single Euro Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – lásd pl. www.sepahungary.hu

tehát a pénzforgalmi szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek) egymás közötti kommunikációjában.

3.4. Van-e országosan egységes szabály az adattartalom meghatározására?

A teljes adattartalomra nincs egységes szabályozás, de az MNB rendelete⁵ a minimumot tekintve szabályozza az adattartalmat.

Egyetértés van abban, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek) a küldő oldalon a SEPA átutalások (SCT) adattartalmát képező mezők nagy részének használatát biztosítják, fogadó oldalon pedig fogadják és továbbítják mindazokat az információkat, mezőket, amiket a fizető fél a megbízás megadásakor megadott a pénzforgalmi szolgáltatónak. Tehát az ún. „csonkolás”(az információk elhagyása) nem megengedett. A fentiek szellemében alakított ki szabványalkalmazási útmutatót⁶ a Magyar SEPA Egyesület az UNIFI xml formában adható megbízásokra, amit kétoldalú megállapodás alapján a fizető ügyfelek (átutalók) alkalmazhatnak.

Az egységes adattartalom hosszabb távon a bankváltást is elősegítheti.

3.5. Használható-e továbbra is az átutalási megbízások megadásánál a megszokott 3x 8-as vagy 2x 8-as pénzforgalmi jelzőszám?

Igen, az átutalási megbízások megadásánál továbbra is a megszokott 3x 8-as vagy 2x 8-as pénzforgalmi jelölőszám lesz az alapértelmezett, de az ügyfél pénzforgalmi szolgáltatója adott esetben a belföldi átutalásoknál is elfogadhatja a nemzetközi bankszámlaszámot (IBAN-t) ad.

3.6. Lesz-e szabvány a tranzakció egyedi tétel azonosítójára (hasonlóan a postai befizetés-azonosítóhoz)

A fizető fél (átutaló) maximum 35 karakteres egyedi tétel azonosítót használhat, ami egyetlen szóközt sem tartalmazhat. Rendeltetése az, hogy azt az üzenetláncban minden ponton, mint egyedi azonosítót tárolják.

3.7. Használhatók-e a magyar karakterek az üzenetekben a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál?

Igen, a napközben teljesülő elektronikus átutalásoknál az üzenetekben használhatók lesznek a magyar karakterek.

4. TECHNIKAI RÉSZLETEK

4.1. Mit kell figyelembe venni kezdő és záró időpontként a kamat számításánál?

⁵ A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII.6) MNB rendelet 13. §-a.

⁶ Az útmutató itt található: http://www.giro.hu/dokumentumtar_hct.php

A kamat számításánál kezdő időpontként azt az állapotot kell figyelembe venni, amikor az átutalt összeg a kedvezményezett (címezett) számlájára beérkezik.

A záró időpont szempontjából az a lényeges, hogy a fizető ügyfélnek (átutalónak) arra a napra már nem jár kamat, amikor az általa indított átutalás miatt a (fizetési) számláját megterhelik.

Ez a kamatszámítás megfelel a hazai és a nemzetközi jogszabályoknak, és teljes mértékben összhangban áll a nemzetközi gyakorlattal.

4.2. Megszűnik-e a VIBER?

A VIBER nem szűnik meg, továbbra is ellátja azt a funkciót, amire eredetileg is készült, hogy a hitelintézetek egymás közötti tranzakcióit teljesítse, illetve továbbra is az ügyfelek rendelkezésére áll, ha nagy értékű és nagyon sürgős tételeiket ott szeretnék teljesíteni. Ugyanakkor az ügyfelek a folyamatban lévő fejlesztésnek köszönhetően az eddiginél sokkal gyorsabban tudnak majd átutalásokat teljesíteni a napközbeni elszámolási rendszeren keresztül.

4.3. Megmarad-e a jelenlegi éjszakai elszámolási rendszer?

Igen, átmeneti ideig fennmarad az éjszakai elszámolási rendszer mindazon ügylettípusokra, amelyekre a „4 órás szabály” kötelezően nem vonatkozik. Például a papír alapon beadott megbízások ebben teljesülnek.

4.4. Ki dönt arról, hogy egy papíralapú átutalási megbízás melyik rendszerben teljesül?

A pénzforgalmi szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek) döntenek arról, hogy a papír alapon beadott átutalási megbízásokat melyik rendszerben teljesítik, ha az más pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számla javára szól. A pénzforgalmi szolgáltatók ezt a döntést általános jelleggel vagy eseti alapon is meghozhatják.

4.5. A rendszeres (állandó) átutalások melyik rendszerben kezelendők?

A rendszeres (állandó) átutalás jogilag nincs külön kategorizálva. Így csak az átutalási megbízás megadásának a módja (papíralapú vagy elektronikus) határozza meg, hogy az adott megbízást melyik rendszerben (éjszakai vagy a napközbeni elszámolási rendszerben) kell végrehajtani.

A pénzforgalmi szolgáltató a rendszeres (állandó) átutalás szabályait az Üzletszabályzatában vagy Általános Szerződési Feltételeiben szabályozza.

4.6. Mi a napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási módja?

A napközbeni elszámolásra indított tételek feldolgozási módja FIFO, vagyis az a tétel teljesül leghamarabb, amit legkorábban indítottak. A fizető fél (átutaló) pénzforgalmi szolgáltatójánál (bankjánál, takarékszövetkezeténél vagy hitelszövetkezeténél) azonban ettől kétoldalú megállapodás (Szerződés, Üzletszabályzat, Általános Szerződési Feltételek) alapján el lehet térni. Az elszámolási rendszert működtető GIRO Zrt.-nél azonban nincs kivétel ez alól.

5. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

5.1. Hány országban működik már napközbeni átutalás?

Az Európai Unió 22 tagországában már létezik napon belüli kisértékű elszámolási rendszer, illetve már a pán-európai kisértékű rendszerrel (EBA STEP2) is van napon belüli átutalási lehetőség.

5.2. Hol van 7x24 órás-rendszerben működő napközbeni átutalás Európában?

Európán belül jelenleg egyedül az Egyesült Királyságban van 7x24 órás (non-stop) rendszer, de ott is csak prémiumszolgáltatásként működik, máshol egyelőre még nem találtunk erre példát.

5.3. Hol van Európában valós idejű elszámolás a kisértékű pénzforgalomban?

Csehországban és Szlovákiában működik valós idejű elszámolás a kisértékű, tehát a reálgazdaság szereplői közötti fizetési forgalomban.

5.4. Mennyire használják az SCT-t az euroövezetben?

A SCT (SEPA átutalási fizetési mód) használata 2008 januárjában kezdődött meg. Eleinte a használat kizárólag a határokon átnyúló euróátutalásokra koncentrált, ma már egyre nagyobb mértékben használják a belföldi euróátutalásoknál is. 2011 júniusától kezdődően már a teljes euróforgalomra vetítve is 20% felett van a használati arány.⁷

6. ELŐKÉSZÜLETEK A NAPKÖZBENI ELSZÁMOLÁS HAZAI BEVEZETÉSÉRE

6.1. Kik vesznek részt a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésében?

A GIRO Elszámolásforgalmi Zrt., a Magyar Államkincstár, a Magyar SEPA Egyesület, az MNB és a Bankközi Klíring Rendszer 52 közvetlen tagja vesz részt a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésében. Ezen felül a rendszerhez közvetetten csatlakozó pénzforgalmi szolgáltatók (kisebb takarékszövetkezetek és más ún. levelezett hitelintézetek) is felkészülnek a megváltozó elszámolási mechanizmus alkalmazására.

6.2. Miért szükséges széleskörű együttműködés a napközbeni átutalás lehetőségének megteremtésére?

⁷ Az aktuális használati arány innen tölthető le: <http://www.ecb.int/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>

A széleskörű összefogásra azért van szükség, mert semmilyen pénzforgalmi szolgáltatás nem jöhet létre az azt szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek) együttműködése nélkül. Pl. egy átutaláshoz az is szükséges, hogy mind a fizető, mind a kedvezményezett fél bankja a kettejük közötti pénzforgalmat közvetítő és elszámoló rendszer, az ún. belföldi fizetési rendszer tagja legyen, és az érintett pénzforgalmi szolgáltatók belső folyamatai teljes mértékben igazodjanak a belföldi fizetési rendszernek szabályaihoz, szabványaihoz. Új szolgáltatás bevezetése esetén ezért minden résztvevőnek egyszerre és koordináltan kell a fejlesztéseket végrehajtania, ami a pénzforgalmi szolgáltatók nagy száma miatt (Magyarországon kb. 200 intézmény, Európában kb. 10 000) a pénzforgalmat kiszolgáló infrastruktúra megújítását különösen nehezzé teszi.

Ráadásul a piaci verseny önmagában semmilyen ilyen közös fejlesztésre nem ösztönzi a pénzforgalmi szolgáltatókat, hiszen azok egymással versenyeznek ezen a piacon. Ezért egy-egy rendszer 10-15 évig is üzemel, mielőtt a technológiai fejlődés során leváltásra kerülne. A jegybanktörvény alapján az MNB feladata az országos fizetési és elszámolási rendszer kialakítása, és az MNB szabályozza a pénzforgalmat. E jogkör használatával (az ún. „4 órás” szabály előírásával) – a több éves közös munka és meggyőzés után – volt képes elérni azt, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók részt vegyenek a projekt megvalósításában.

6.3. Hogyan és mikor indult el a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése?

Az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével, valamint a Magyar Államkincstár és a legjelentősebb pénzforgalmú bankok részvételével működő Fizetési Rendszer Tanács határozata alapján az érintett szervezetek szakembereiből álló munkacsoport 2005-ben kezdte meg a napon belüli elszámolás iránti ügyféligények felmérését. Az ügyfelektől és a bankoktól érkező pozitív visszajelzések után több változatban megvizsgálásra került a napközbeni átutalás bevezetésének hatása a bankok napközbeni likviditásgazdálkodására. A szimulációk alapján egyértelművé vált, hogy a klíringtagok túlnyomó többsége számára a napon belüli elszámolás bevezetése nem okozna nehézséget. Ezek után az MNB költségbecslést kért a hitelintézetektől, hogy az egyes elemzett elvi forgatókönyvek megvalósítása mekkora költségnövekedést okozna náluk.

6.4. Mik voltak a főbb mérföldkövek a napközbeni átutalás bevezetésének előkészítése során?

Az MNB és a Magyar Bankszövetség társelnökségével, valamint a Magyar Államkincstár és a legjelentősebb pénzforgalmú bankok részvételével működő Fizetési Rendszer Tanács

- 2009 tavaszán döntött a napközbeni elszámolás 2011 folyamán történő bevezetéséről, és kérte fel a GIRO Zrt.-t szükséges előkészületek megtételére,

- 2009 őszén elfogadta a napközi elszámolás –általános funkcionális követelményeit, és egyetértett azzal, hogy a SEPA szabványnak megfelelő belföldi átutalás kerüljön a napközi elszámolás keretében bevezetésre,
- 2010 júniusában döntött a projekt 2012. július 1-i indulással történő megalapításáról.

Az MNB 2010 októberében módosította a pénzforgalom lebonyolításáról szóló jegybanki rendeletet, amely 2012. július 1-jei hatállyal bevezeti az ún. „4 órás szabály”-t (lásd külön).

6.5. Miért kellett az MNB-nek szabályozni?

A bankközösség 2009-ben már egyhangúan támogatta a napközi elszámolási projektet. 2010-ben néhány szereplő azonban az időzítést tekintve más álláspontra helyezkedett, mert önkéntes alapon az adott gazdasági körülmények között nem látta megvalósíthatónak a projektet.

Az elszámolásforgalom fejlesztéséhez azonban az összes klíringtag részvétele szükséges, a kimaradók nélkül a bankrendszer fennmaradó része nem tudta volna megvalósítani a fejlesztést, és az így bizonytalan ideig halasztódott volna. Egyetértés volt abban, hogy a fejlesztést előbb-utóbb mindenképpen végre kell hajtani, ezért az MNB a közjó érdekében úgy döntött, hogy szabályozással kényszeríti ki az eredeti menetrend betartását.

6.6. Hogy halad a projekt megvalósítása?

A projekt megvalósítása lényegileg az előre meghatározott menetrendnek megfelelően halad, jelenleg az informatikai fejlesztések folynak, a tesztek is elkezdődtek. Mindezek alapján 2011. november elején úgy látjuk, hogy tartható a 2012. július 1-jei indulás.

6.7. Mi van még hátra a napközi átutalási rendszer beindításáig?

Jelenleg még a pénzforgalmi szolgáltatók saját rendszereinek, valamint a GIRO Zrt. rendszerének fejlesztése és tesztelése van folyamatban. A pénzforgalmi szolgáltatóknak ezen túlmenően tájékoztatniuk kell az ügyfeleiket a változásokról, valamint Általános Szerződési Feltételeikben, kondíciós listáikban is meg kell jeleníteniük azt. Ezzel párhuzamosan az összes érintett intézmény kommunikációs lépésekkel segíti az ügyfelek tájékoztatását az új rendszer lehetőségeiről és szabályairól.

6.8. Mikor lesz lehetőség a beszédések és a mostani körből kimaradó átutalások napközi elszámolására?

A napközi átutalás bevezetésének előkészítése mellett elvi síkon folyik a beszédések és a mostani körből kimaradó átutalások napközi elszámolási lehetőségének kialakítására irányuló munka is. A munka későbbi szakaszában születik majd döntés arról, hogy mikor lehet a beszédésekre és a mostani

közből kimaradó átutalási módokra is bevezetni a napközbeni elszámolást. A jegybank várakozása szerint erre nagy valószínűséggel 2015-ig sor fog kerülni.

7. DEFINÍCIÓK

1. **Átutaló (fizető fél):** az a fél, aki az átutalást indítja, vagy akinek terhére elszámolják az átutalást, jogi értelmezésben: az a jogalany, aki a fizetési számla tulajdonosaként a fizetési számlájáról fizetési megbízást indít, vagy akinek a fizetési számláját hatósági átutalási megbízás vagy átutalási végzés alapján megterhelik.
2. **Átutalás:** a fizető fél rendelkezése alapján végzett olyan pénzforgalmi szolgáltatás, amelynek során a fizető fél fizetési számláját a kedvezményezett javára megterhelik, valamint a hatósági átutalás és az átutalási végzés alapján történő átutalás.
3. **BBAN (Belföldi bankszámlaszám) pénzforgalmi jelzőszám:** a 18/2009 (VIII.I.6) a pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB rendelet 1. melléklete szerint képzett egyedi azonosító, amely a fizetési számla egyértelmű azonosítására szolgál, 2x8-as vagy 3x8-as tagolású számkarakterből áll
4. **Benyújtás Határideje:** A tárgynapi (vagyis aznapi) teljesítésre meghatározott időszak záró időpontja.
5. **BIC:** a pénzforgalmi szolgáltatók nemzetközi azonosítására szolgáló üzleti azonosító kód, aminek elemeit az ISO 9362 szabvány szerint képzik, SWIFT által nyilvántartott kód, hossza 8, vagy 11 alfanumerikus karakter.
6. **BKR:** A GIRO Zrt. által jelenleg is működtetett bruttó fizetési rendszer, ami 2012. július 1-je után kibővül a napközbeni átutalások elszámolására alkalmas felülettel, a meglévő éjszakai rendszer átmenetileg fennmarad, feldolgozza és elszámolja mindazokat a megbízásokat, amelyek nem kerülnek át a napközbeni elszámolási rendszerbe, ill. nem teljesíthetőek egy adott pénzforgalmi szolgáltató könyvelési rendszerén belül.
7. **címzett (kedvezményezett):** az a fél, aki a pénzt kapja, köznapi szóval címzett, jogi értelmezésben az a jogalany, aki a kedvezményezett számla tulajdonosa.
8. **Elszámolásforgalom:** a pénzforgalmi szolgáltatók (bankok, takarékszövetkezetek, hitelszövetkezetek), az MNB, valamint más a fizetési rendszerben részvételre jogosult szervezet közötti saját és az ügyfelek megbízásából származó fizetési megbízások forgalmának lebonyolítása, a résztvevők közötti követelések és tartozások megállapítása.
9. **FIFO:** First In First Out, azaz az a tétel teljesül leghamarabb, amit legkorábban indítottak.
10. **IBAN (International Bank Account Number, nemzetközi bankszámlaszám):** a fizetési számlák jelölésére szolgáló – ISO 13616 szabvány szerint képzett – nemzetközi pénzforgalmi jelzőszám, amely a fizetési számla nemzetközi azonosítására szolgál. A Magyarországon kiadott IBAN 28 karakter hosszú. Az IBAN első két karaktere HU, amit 26 számjegy követ. Ebből két karakter IBAN ellenőrzőszám, amit a 16, vagy 24 jegyű BBAN követ. A 16 karakteres pénzforgalmi jelzőszám után nyolc nullát kell írni.
11. **ISO 20022 UNIFI szabvány:** a napközben elszámolható elektronikus átutalás folyamat- és üzenetszabványa, amelynek a használata a bankközi térben kötelező. Az ISO által pénzügyi üzenetekre kifejlesztett szabvány, ami az XML szintaxis használatán alapul.
12. **fizetési megbízás:** a fizető félnek vagy a kedvezményezettnek a saját pénzforgalmi szolgáltatója részére fizetési művelet teljesítésére adott megbízása, valamint a hatósági átutalási megbízás és az átutalási végzés.

13. **fizetési művelet:** a fizető fél, a kedvezményezett, a hatósági átutalási megbízás adására jogosult és az átutalási végzést kibocsátó által kezdeményezett megbízás - valamely fizetési mód szerinti - lebonyolítása, függetlenül a fizető fél és a kedvezményezett közötti jogviszonytól.
14. **fizetési számla:** fizetési műveletek teljesítésére szolgáló, a pénzforgalmi szolgáltató egy vagy több ügyfele nevére megnyitott számla, ideértve a bankszámlát is.
15. **fizető fél (átutaló):** az a fél, aki az átutalást indítja vagy akinek terhére elszámolják az átutalást, jogi értelmezésben: az a jogalany, aki a fizetési számla tulajdonosaként a fizetési számlájáról fizetési megbízást indít vagy akinek a fizetési számláját hatósági átutalási megbízás vagy átutalási végzés alapján megterhelik.
16. **GIRO Zrt.** GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. a magyar pénzforgalmi elszámolóház.
17. **HCT:** Hungarian Credit Transfer; az UNIFI (ISO 20022) XML formátumú SCT szabvány kibővíve magyar sajátosságokkal: devizanem HUF, nullától eltérő fillér érték használata tilos, a számlaszámok nemzeti része megfelel a magyar előírásoknak.
18. **kedvezményezett (címzett):** az a fél, aki a pénzt kapja, köznapi szóval címzett, jogi értelmezésben az a jogalany, aki a fizetési művelet tárgyát képező pénz jogosultja,
19. **munkanap:** az a nap, amelyen az ügyfél pénzforgalmi szolgáltatója fizetési művelet teljesítése céljából nyitva tart.
20. **munkanap záró időpontja:** olyan, a pénzforgalmi szolgáltató által különböző ismérvek (így különösen: devizanem, benyújtás helye és módja, fizetési mód) alapján meghatározott időpont, ameddig az adott fizetési megbízást átveszi.
21. **papíralapú fizetési megbízás:** olyan írásban adott fizetési megbízás, amelyet nem elektronikus úton írtak alá.
22. **pénzforgalmi szolgáltató:** az a hitelintézet, elektronikuspénz-kibocsátó intézmény, Posta Elszámoló Központot működtető intézmény, pénzforgalmi intézmény, MNB és kincstár, amely pénzforgalmi szolgáltatási tevékenységet végez.
23. **SCT (SEPA credit transfer):** közös európai szabvány szerinti euróátutalás.
24. **SEPA (Single Euro Payment Area, Egységes eurofizetési övezet** vagy más helyesírással Egységes Euró Fizetési Övezet), ahol a gazdasági élet szereplői tartózkodási helytől függetlenül, országhatáron kívül vagy belül, azonos feltételekkel (díjak, teljesítési idők, jogi keretek tekintetében) ugyanolyan egyszerűen és olcsón tudják az euró fizetési műveleteiket végrehajtani, ahogy ezt jelenleg saját országukban is teszik. A SEPA célkitűzéseivel az Európai Unió 27 tagállama, valamint Izland, Liechtenstein, Monaco, Norvégia és Svájc csatlakoztak.
25. **sorba állítás:** a pénzforgalmi szolgáltató által vezetett fizetési számlára érkező fizetési megbízás fedezethiány miatt történő nem teljesítése (függőben tartása) és várakozási sorba helyezése a jövőbeni teljesítés céljából, ide nem értve azt az esetet, amikor a fizető fél az ütemezett fizetések céljából, a beérkezett fizetési műveletek tervszerű teljesítése érdekében sorba helyezésről állapodik meg a pénzforgalmi szolgáltatóval.
26. **terhelési nap:** az a nap, amikor a pénzforgalmi szolgáltató az általa a fizető fél részére vezetett fizetési számlán nyilvántartott követelést a fizetési megbízás szerinti összeggel csökkenti.
27. **ügyfél:** a fizető fél és a kedvezményezett
28. **VIBER:** az MNB által üzemeltetett valós idejű bruttó elszámolási rendszer, amely elsősorban a nagy összegű és rendkívül sürgős pénzügyi műveletek kiegyenlítésére szolgál.
29. **Vissza műveletek:** a nem vagy nem megfelelően végrehajtható fizetés műveletek, visszahívás, visszavonás, visszautalás.